

เสวนาวิชาการ
ธัชชา ในหัวข้อ

โลกที่ดีที่ วันสี พังรุ

ตอน พัฒนาการเศรษฐกิจศาสตร์
การเมืองระหว่างประเทศ
ในเอเชียแปซิฟิกในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

จัดโดย :
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม,
ธัชชา โดย สถาบันโลกคดีศึกษา และ อพวช.

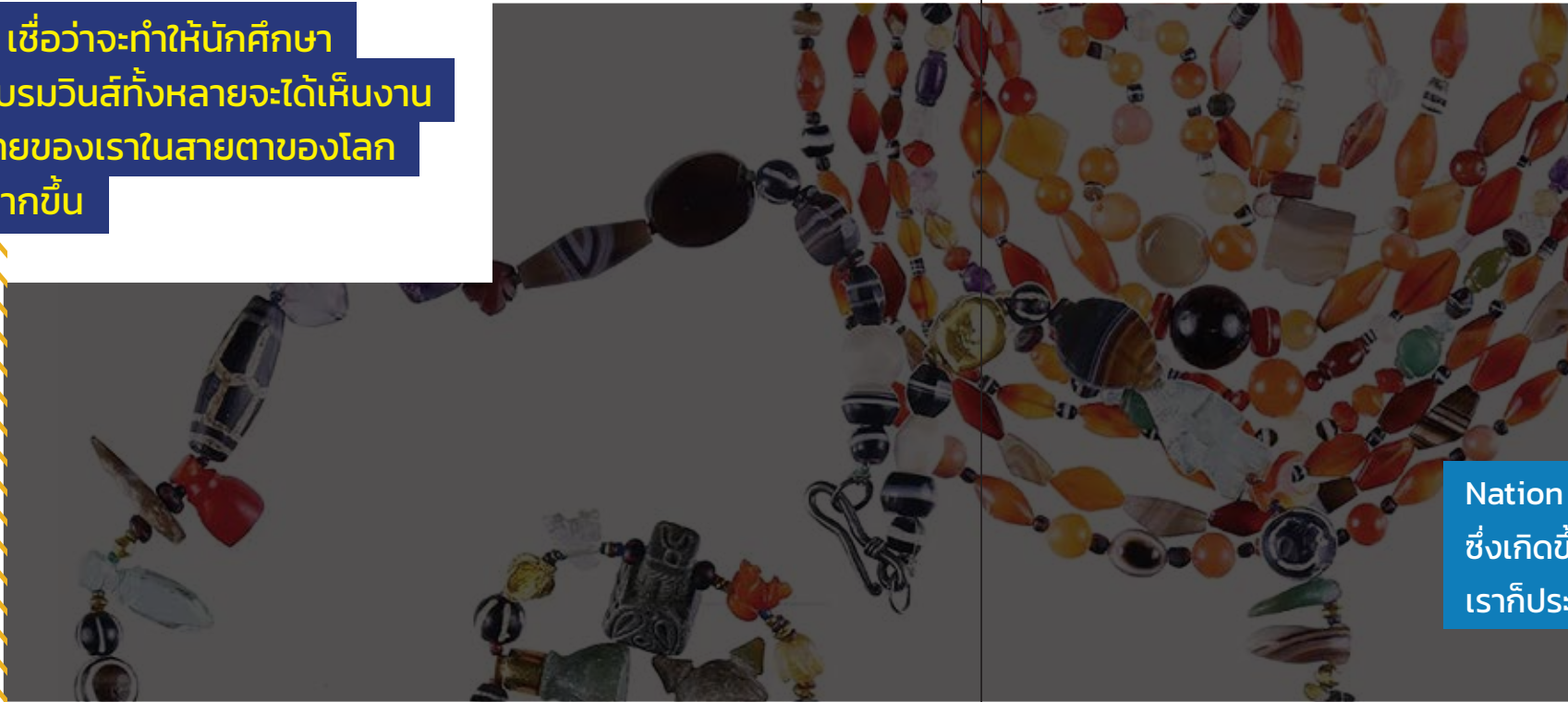
ข้อความโดย
ศ.(พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“

วินส์เป็นหลักสูตรของ อว. ที่นำผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงจากประมาณ 200 หน่วยงา
มาเรียนรวมกับนักธุรกิจภาคเอกชน และผู้บริหารของหน่วยราชการอื่นๆ ที่มีงานเกี่ยวข้อง
กับกระทรวง อว. ซึ่งทำมาแล้วเป็น วินส์ 1 และวินส์ 2 และต่อไปก็จะมี วินส์ เอ็กซ์ ซึ่งจะหมายถึงกลุ่ม
ผู้บริหารระดับน้อยลงมา ซึ่งทั้งหมดจะดำเนินการภายในปีนี้ทั้ง 3 วินส์ วินส์ 1 วินส์ 2 และวินส์เอ็กซ์
ผมได้คุยกับอดีตเอกอัครราชทูต สมปอง สงวนบรรพ์ ซึ่งท่านเป็นวินส์ 2 และเป็นผู้อำนวยการสถาบัน
โลกคดีศึกษา ว่าอยากที่จะจัดเสวนาเกี่ยวกับโลกคดีกันสักครั้งหนึ่ง หัวข้อคร่าวๆ คือโลกคดีที่วินส์
พึงรู้

”

โลกคดีที่วินส์ฟิงรุ เชื่อว่าจะทำให้นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการอบรมวินส์ทั้งหลายจะได้เห็นงาน เห็นประเทศ เห็นไทยของเราในสายตาของโลก ในบริบทของโลกมากขึ้น

Nation stage คือ รัชชาติ บางคนเรียกรัฐะชาติ ซึ่งเกิดขึ้น มาประมาณร้อยกว่าปีที่แล้ว ถ้าในประเทศสยาม เราก็คือประมาณ รัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6

ผมเองมีแง่คิดบางอย่างเลยจะถือโอกาสที่มากล่าวเปิดพูดสัก 5 - 10 นาที ว่าสิ่งที่เราคิดเวลานี้มันเป็นผลผลิตจากการศึกษา ที่พวกเราได้รับ ทั้งในประเทศ ทั้งที่ไปเรียนต่างประเทศก็ตาม ได้รับผลจากการเกิดชาติ เกิดความรักชาติ Nation state ซึ่ง Nation stage คือ รัชชาติ บางคนเรียกรัฐะชาติ ซึ่งเกิดขึ้น มาประมาณร้อยกว่าปีที่แล้ว ถ้าในประเทศสยามเราก็คือประมาณ รัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 เมื่อเราเติบโตมาในรัชชาติ เราก็คือเห็น ชาติที่เป็นเนื้อเดียวกันแบบที่อยู่ในแผนที่ เราก็คือคิดว่าชาติดั้งเดิม เป็นแคว้นเล็ก ๆ ก่อนที่จะเป็นแคว้นเล็ก ๆ ก็เป็นถิ่นเล็ก ๆ จากถิ่นเล็ก ๆ ก็ใหญ่ขึ้นเป็นแคว้นเล็ก ๆ จากแคว้นเล็ก ๆ ก็กลายเป็นอาณาจักร จากอาณาจักรก็ทันสมัยขึ้นกลายเป็น รัชชาติ จากรัชชาติเราก็คือได้ไปสัมผัสกับรัชชาติอื่น ๆ รวมทั้ง ที่เป็นมหาอำนาจ รวมทั้งที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านเรา เราก็คือ ได้ความรู้เรื่องโลก โลกคดีจะตามชาติคดี ตามถิ่นคดี แต่เมื่อเรา กลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ และโบราณคดีย้อนกลับไปไกล ๆ เราจะพบว่าบางทีลูกศรมัน มันไม่ใช่จากถิ่นเล็ก ๆ แล้วก็กลายเป็น แคว้นเล็ก ๆ แล้วก็กลายเป็นแคว้นใหญ่ ๆ แล้วก็กลายเป็น อาณาจักรแล้วก็กลายเป็นชาติ ลูกศรบางครั้งมันไม่ได้วิ่งไป ข้างหน้าอย่างเดียว บางครั้งมันก็วิ่งย้อนกลับ คือมันเป็นโลกก่อน แล้วก็กลายเป็นภูมิภาคนิยม ภูมิภาคมาจากคำภาษาอังกฤษว่า

region ซึ่งไม่ได้แปลว่าภูมิภาคในรัชกาลของไทยเรา แต่หมายถึง เป็นภูมิภาคเช่น เอเชียอาคเนย์ เอเชียตะวันออก เสร็จแล้วก็มาเป็นผสมระหว่างโลกโดยเฉพาะโลกที่แสดงตนออกเป็น ภูมิภาค ภูมิภาคนิยม โลกภูมิภาคนิยม เช่น กระแสโลก พอมายู่ในแถบเอเชียอาคเนย์จะกลายเป็นช่วงหนึ่งเป็น สุวรรณภูมิ ช่วงหนึ่งเป็นทวารวดี มันเป็นโลกคดีที่เป็นภูมิภาคคดี เสร็จแล้วมันก็มาผสมกับถิ่นนิยมหรือแคว้นเล็ก ๆ นิยม แล้วก็ค่อย ๆ กลายเป็นชาติขึ้นมาซ้ำซ้ำ บางคนคิดว่าเราเป็น ชาติกันมาตั้งแต่สมัยพระนเรศวรหรือพระเจ้าตากแล้ว ถ้าพูด ในความหมายกว้าง ๆ ก็ใช่ แต่ถ้าในความหมายวิชาการ ที่เคร่งครัดแล้วตอนนั้นเป็นราชอาณาจักร ที่คนส่วนใหญ่น่าจะ พูดภาษาไทย แต่เป็นรัฐที่เป็นพหุชาติมากกว่าที่จะเป็นเอกชาติ รัฐอย่างไทยเราทุกวันนี้เป็นรัฐเอกชาติ คือชาติที่มีหนึ่งชาติ ประเทศประเทศหนึ่งมีชาติเพียงชาติเดียวเรียกว่าชาติไทย แต่ว่ารัฐสมัยอยุธยาจะเป็นพหุชาติ ชุนนางสยามที่อยู่ในอยุธยา ประกอบด้วยชาติต่าง ๆ เป็นสิบ ๆ ชาติขึ้นไป ไม่ได้มีแต่ ชาติไทย อย่างเช่น ฟอลคอนที่เป็นชาวกรีก และอย่างชุนนาง อื่น ๆ บางคนก็เป็นชาวญี่ปุ่น บางคนก็เป็นชาวจีน บางคน ก็เป็นชาวมลายู แต่ว่ารวม ๆ กันแล้วก็อยู่ภายใต้พระเจ้าแผ่นดิน พระองค์เดียวกัน ความเป็นปึกแผ่นไม่ได้เกิดจากชาติแต่ว่า

เกิดจากนานาชาติที่อยู่ภายใต้พระมหากษัตริย์ พระองค์เดียวกัน ที่นี้เราจะย้อนลูกศรกลับไปทำไม ทำไมเราไม่อยู่สบาย ๆ แล้วก็ปล่อยให้ลูกศรมันวิ่งไปอย่างที่ผมพูดถึงตอนต้น ทำไม เราต้องย้อนลูกศรกลับมาด้วย นี่ถือว่าเป็นพวกที่อยู่ไม่สุข ทางสติปัญญา คิดไปดูประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาโดยเฉพาะ ในยุคสุวรรณภูมิที่ชัดเจนเลยว่าลูกศรมันย้อน ในยุคทวารวดี และศรีวิชัยซึ่งตามหลังสุวรรณภูมิ มาเป็น 1,000 ปี ลูกศร ก็ย้อนยุคแต่มันไม่ชัดเจนเท่ากับตอนสุวรรณภูมิ ตอนสุวรรณภูมิ จะเกิดดินแดนเล็กๆ ขึ้นมาทั่วประเทศที่เป็นประเทศไทย เราทุกวันนี้ แล้วก็อยู่รอบ ๆ ประเทศไทยเราทุกวันนี้ ที่ทุกวันนี้ เราเรียกว่าเอเชียอาคเนย์ มันเป็นแคว้นเล็ก ๆ แต่มันเกิด แคว้นเล็ก ๆ เพราะอะไร เพราะการค้าระดับโลกที่มาทางทะเล เชื่อมโยงโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก ตะวันออกนี่เชื่อม จนถึงตะวันออกสุดก็คือจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และก็ทางตะวันตก ก็เชื่อมตั้งแต่อินเดีย พม่า อินเดียไล่ไป แต่ว่ามันสามารถ ไล่ไปได้จนถึงตอร์กิทุกวันนี้ หรือว่าข้ามไปจนถึงเมดิเตอร์เรเนียน โรมัน ซึ่งทั้งหมดนี้ไม่ใช่เราพูดเองแต่เรามีหลักฐานที่หนักแน่นว่า ด้านสุวรรณภูมิของเรากำลังผลิตหลักฐานออกมามากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ตะเกียงเจ้าพายุโรมันก็พบที่คาบสมุทรไทย ต่างหูของ อินเดียที่มีอายุ 2 พันกว่าปี ก็พบที่คาบสมุทรไทย และลูกปัด

ด้านหนึ่งก็คือความรู้สึกรู้สึกภูมิใจ อีกด้านหนึ่งก็เพื่อที่จะเตือนให้คนไทยให้รู้ว่า เรื่องของโลกคดีเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ที่ทำที่คาบสมุทรไทยก็ไปพบที่หลุมศพของราชวงศ์ฮั่นในจีน พบที่ผอบเก็บพระบรมอัฐิธาตุของพระพุทธเจ้าที่พระอโศก มหาราชสร้างขึ้นก็มีลูกปิดที่ทำมาจากคาบสมุทรไทย เพราะฉะนั้น ข้อมูลด้านนี้เรารู้ไปทำไม ด้านหนึ่งก็คือความรู้สึกรู้สึกภูมิใจ อีกด้านหนึ่งก็เพื่อที่จะเตือนให้คนไทยให้รู้ว่าเรื่องของโลกคดีเป็น เรื่องที่สำคัญมาก แล้วก็ครั้งหนึ่งดินแดนที่เป็นประเทศไทย ผกเกิดขึ้นได้เพราะโลกคดี เพราะมีการค้าทางไกลที่เชื่อมโยง ตะวันตกกับตะวันออก เชื่อมโยงเอเชียที่สำคัญที่สุด 2 ส่วน เอเชียที่เป็นจีนกับเอเชียที่เป็นอินเดีย ซึ่ง 2 ดินแดนนี้เป็น ดินแดนที่รวยที่สุดในโลกมาเกือบตลอด แต่ไม่ใช่แค่อินเดีย กับจีนเท่านั้น ยังมีที่ผ่านสุวรรณภูมิของเรา เดินข้ามคาบสมุทร ของเรา โยงเอเชียตะวันออกเฉียงเข้ากับตะวันตกสุดคือโรมันได้ด้วย นั่นก็แปลว่าคนไทยหรือบรรพบุรุษของคนไทยหรือคนสุวรรณภูมิ นี้มีเชื้อแถวที่เป็นคนโลกคดี คือไม่ใช่แปลว่าเห็นเค้าเป็นถิ่นเล็ก ๆ เห็นเค้าเป็นชนบทแล้วเค้าจะต้องบ้านนอก เค้าจะต้องล่าหลัง เหมือนที่เราคิดทุกวันนี้เราคิดถึงคนชนบท คิดต่อคนต่างจังหวัด เป็นบ้านนอกเป็นหลังเขา เวลานี้ดีขึ้นหน่อยตอนผมเป็นเด็ก ๆ นี้มันบ้านนอกจริง ๆ หลังเขาจริง ๆ ใครที่เรียนหนังสือที่ กรุงเทพฯ ถ้าบอกคนว่ามาจาก อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ คนก็รู้สึกว่าจะอยู่ที่ไหนกัน หรือว่ามาจากแม่สอด แม่สาย ก็ไม่รู้จัก แต่ว่าในอดีตมันไม่ใช่อย่างนั้น ในอดีตนี้คนที่อยู่ในหมู่บ้าน ที่อยู่ในรัฐเล็ก ๆ ทำลูกปิด เป็นเกษตรกรแต่ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นช่าง เป็นศิลปิน เป็นคนที่ทำลูกปิด ทำงานด้านโลหะ หล่อพระ เป็นคนที่มีความรู้ด้านโลหะวิทยาที่ดีที่สุดในระดับโลกได้ ฉะนั้นโลกมีความสำคัญ ทุกวันนี้โลกก็สำคัญ ใคร ๆ ก็สอนเรา

ในอดีตนี้คนที่อยู่ในหมู่บ้าน ที่อยู่ในรัฐเล็ก ๆ ทำลูกปิด เป็นเกษตรกรแต่ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นช่าง เป็นศิลปิน เป็นคนที่ทำลูกปิด ทำงานด้านโลหะ หล่อพระ เป็นคนที่มีความรู้ด้านโลหะวิทยาที่ดีที่สุดในระดับโลกได้

อย่างนั้นว่าเราจะต้อง go inter มหาวิทยาลัยจะต้อง go inter ควรจะต้องฝึกพูดภาษาอังกฤษ แต่เป็นการทำแบบฝัน ๆ เพราะว่าเวลาร้อยกว่าปีที่ผ่านมาเราถูกบีบให้กลายเป็นชาติแล้วลืมนี่เรื่องโลกไปเยอะ การศึกษาของเราที่เน้นแต่เรื่องชาติแล้วก็เหมือนมีกำแพงอะไรไปกันเอาไว้ด้วย จะเรียนเรื่องโลกก็ต่อเมื่อไปเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีสาขาระหว่างประเทศคุณถึงจะได้เรียนเรื่องของโลก แต่เวลาที่สอนอะไรในประเทศมีแต่อธิบายด้วยปัจจัยในประเทศทั้งหมด คุณไม่ได้อธิบายด้วยปัจจัยระดับโลกเลย อันนี้ทำให้คนที่ครั้งหนึ่งเป็นคนระดับโลกคือพวกเรานี้กลายเป็นคนบ้านนอก ไม่รู้เรื่องอะไรเลย แล้วก็พอออกไปต่างประเทศก็เนื่องจากว่าไม่เคยเรียนเรื่องของโลกตั้งแต่เด็ก ๆ ไปถึงอะไรต่ออะไรก็เข้าใจยากไปทุก ๆ เรื่องแต่ยั้งดีที่ DNA ของบรรพบุรุษที่สร้างเอาไว้ยังเหลืออยู่ก็คือไม่ค่อยกลัวใคร ยิ้มแย้มแจ่มใสทักทายกับฝรั่ง เป็นมิตรแต่ของเหล่านี้ไม่ได้เกิดมาโดยบังเอิญ มันเกิดมาเพราะเราอยู่บนสุวรรณภูมิมาเป็นพัน ๆ ปี มันถ่ายทอดซึมซับโดยที่เราไม่รู้ตัว แต่ผมคิดว่าเราต้องได้ทั้ง 2 อย่างต้องได้ทั้งอารมณีนิสัย และต้องได้ทั้งสติปัญญา ส่วนที่ผมคิดว่าหายไปมากคือส่วนสติปัญญา เนื่องจากจำกัดกรอบคิดของเรา ทำให้เราให้ความสำคัญกับโลกน้อย แล้วก็คิดว่าไม่จำเป็นก็ได้ เราคิดว่าขอให้อธิบายเรื่องชาติให้ดีกว่าพอแล้ว แต่ว่าพอมาถึงปัจจุบัน จำเป็นต้องรู้เรื่องโลก เพราะอะไร เพราะว่ามันเป็นเรื่องแปลกประหลาดมาก โลกในอนาคตมันจะคล้ายกับโลกในอดีตถ้ามีเวลาคร่าวหลังผมค่อยขยายความ ขอยกตัวอย่างง่าย ๆ จีนกับอินเดียจะกลับขึ้นมาเป็นมหาอำนาจสำคัญของโลก

ประเทศตะวันตกจะถอยลงไป โลกจะไม่เป็นโลกที่มีแต่ตะวันตกอย่างเดียว กลับไปเป็นโลกเหมือนก่อนที่ฝรั่งจะเข้ามา ที่มีทั้งตะวันตก มีทั้งตะวันออก มีทั้งตรงกลาง มีทั้งอะไรต่ออะไร โลกจะไม่เป็นแผ่นดินเดียวกันหมด เนื้อหาเดียวกันหมดจะมีความหลากหลาย เค้าเรียกว่าจะเป็นโลกที่จะต้องเป็น Multipolar world เป็นโลกที่มีหลายขั้ว ไม่ใช่หลายขั้วทางอำนาจอย่างเดียว แต่หลายขั้วทางวัฒนธรรมด้วย อย่างที่ทุกวันนี้เราก็ดูหนังเกาหลี ดูหนังญี่ปุ่น ดูหนังไทย ดูหนังอินเดีย ถ้าตอนสมัยผมเป็นเด็ก ๆ เราดูแต่หนังฝรั่ง

ผมเลยคิดว่าการมีโอกาสได้ฟังท่านอดีตเอกอัครราชทูต สมปอง สงวนบรรพ์ เล่าให้พวกเราฟังว่า 10 ปีที่ผ่านมา พัฒนาการเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศในเอเชียแปซิฟิก เป็นอย่างไรบ้าง คงจะเป็นฉากหลังที่ดีมากที่จะทำให้เราเข้าใจประเทศไทยของเรามากขึ้น ไม่อย่างนั้นเวลาเราอธิบายเรื่องประเทศไทย ก็จะเช่น ใน พ.ศ.2555 นายกรัฐมนตรี ทำโน่นทำนี่ ชัดแย้งกับโน่นนี่ เกิดการยึดอำนาจโน่นนี่ไล่มาเรื่อย ๆ จนถึงท่านนายกประยุทธ์ ก็จะไม่อธิบายเพียงแค่นี้ ผมอยากให้เราลองช่วยกันคิดให้เห็นว่ามีอะไรใน 10 ปีมานี้ ที่จะอธิบายเรื่องของประเทศเราได้ดีขึ้นด้วย นี่ก็จะเป็นฉากหลังของเรา เป็น background ให้เราเข้าใจประเทศของเรายิ่งขึ้น หรือไม่ต้องโยงถึงประเทศไทยก็ได้ เราจะได้รู้เรื่องของโลกว่า 10 ปีมานี้เป็นอย่างไร ผมคิดว่าวันนี้จะเป็นการคุย เป็นการเล่าเรื่องที่นำเสนอใจมาก ท่านสมปองเป็นผู้มีประสบการณ์ เยอะมาก ท่านเคยเป็นเจ้าหน้าที่อยู่ที่สถานทูตตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่การทูตธรรมดา จนถึงเอกอัครราชทูตอยู่ในเกือบทุกประเทศรอบ ๆ เพื่อนบ้านเรา เช่น ตำแหน่งเอกอัครราชทูตที่กัมพูชา เป็นต้น ขอขอบคุณทุกท่านที่มาร่วมฟังวันนี้และขอเชิญทุกท่านพบกับท่านสมปองต่อไปนะคะ

บรรยายเรื่อง พัฒนาของเศรษฐกิจศาสตร์ การเมืองระหว่างประเทศ ในเอเชียแปซิฟิกในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

โดย ท่านอดีตกษัตริย์ราชทูต สมปอง สงวนบรรพ์
ผู้อำนวยการสถาบันโลกคดีศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการทบทวนว่าใน 10 ปีที่ผ่านมาอะไรเกิดขึ้นบ้างในภูมิภาคของเรา ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีบทบาทสำคัญในการเมืองโลก หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง เอเชียก็เริ่มเติบโตขึ้นมาในขณะที่ตะวันตกก็เริ่มที่จะถอยหลัง จะเป็นเพราะเหตุใด ต้องมาวิเคราะห์กันอีกมากมาย

เท่าความถึงภูมิภาคหลังเกี่ยวกับเรื่องการเมือง การเปลี่ยนแปลงในโลกนี้

เราอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภัยธรรมชาติ หรือสภาพแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังเกิดจากสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้นมาด้วย ในอดีตเราเกิดการเปลี่ยนแปลงเพราะธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่

ระบบโลกและระเบียบโลกหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ก็เกิดสภาวะสงครามเย็น สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดในขณะนั้น และพยายามเข้ามาจัดระเบียบโลก โดยการจัดตั้งโครงการสหประชาชาติ ตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) การตั้งธนาคารโลก (World bank) ในขณะเดียวกัน สหภาพโซเวียตซึ่งนิยมลัทธิสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ก็ไม่ต้องการที่จะเห็นโลกปกครอง หรือถูกครอบงำโดยทุนนิยม ก็พยายามที่จะสร้างระเบียบโลกของตัวเองขึ้นมา แต่การต่อสู้ระหว่างสงครามเย็นมีสิ่งแตกต่างเกิดขึ้นมากมาย ในที่สุดฝ่ายประชาธิปไตยทุนนิยมก็ได้รับชัยชนะ เพราะว่าเป็นการล่มสลายของสหภาพโซเวียตเอง หรือเป็นเรื่องที่ถูกลบหลวมโดยฝ่ายประชาธิปไตย หรือทุนนิยม ซึ่งแล้วแต่ว่าจะศึกษากันในแง่ไหน

หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลงแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ระเบียบโลก ระบบโลก จะเป็นไปในทางใด แต่ตอนนั้นกระแสของโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นได้ชัดว่ามีการเชื่อมโยง มีการลงทุน มีการติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน เกิดการปฏิสัมพันธ์ในหลายภูมิภาคหลายระดับ และหลายมิติ ซึ่งทำให้โลกมีความสลับซับซ้อน

มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะไม่ชัดเจนขาว-ดำเหมือนในอดีต ภายใต้ของสภาวะโลกาภิวัตน์ มีทั้งการร่วมมือ และแข่งขัน เกิดควบคู่กันไป นี่ก็คือสภาพที่เกิดขึ้นจวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้

การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ เราอาจจะเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น สงครามเย็นยุติลงเพราะปัญหาทางการเมืองแต่จริง ๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ นอกจากสถานการณ์ทางการเมือง และการเมืองระหว่างประเทศแล้ว สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ หรือเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก็เป็นตัวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน ตั้งแต่ยุคระบบพาณิชย์นิยม มาถึงระบบอาณานิคม มาถึงระบบทุนนิยม การค้าเสรี สิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และที่สำคัญที่สุดคือเกิดการเปลี่ยนหรือพัฒนาทางเทคโนโลยี ซึ่งปรากฏชัดตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมของอังกฤษ ที่ทำให้อังกฤษกลายเป็นมหาอำนาจขึ้นมา พัฒนาการเหล่านี้ เกิดขึ้นมากขึ้น และเห็นชัดขึ้นในโลกปัจจุบันนี้

ก่อนจะกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีสิ่งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบโดยย่อ อย่างเช่น ในลาตินอเมริกา หรืออเมริกาใต้ จะเป็นเพราะการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด เป็นเพราะการไปตามค่านิยม หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ ทำให้ประเทศในแถบนั้นมีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ มีสภาวะที่ไร้เสถียรภาพทางการเมือง ประชาชนอดอยากและต้องอพยพกันมากมายอย่างที่เราเห็นกันในกรณีของประเทศเวเนซุเอลา

พ.ศ. 2552

ในปีถัดมา (พ.ศ. 2552) สิ่งที่เราได้เห็นชัดคือ รัสเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีน้ำมันและแก๊สเป็นจำนวนมากก็จำเป็นต้องขายไปยังที่อื่นนอกเหนือจากที่ขายให้แก่ยุโรป ซึ่งทำมานานนับร้อยปี ในที่สุด รัสเซียก็หนีไม่พ้นที่ต้องขายน้ำมันให้กับจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีความต้องการในการใช้พลังงานมหาศาล อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และในปีเดียวกันมีสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งไม่ค่อยเป็นข่าว คือผู้นำจีน และได้หัวนได้แลกเปลี่ยนสารกันเป็นครั้งแรก

ในภูมิภาคแอฟริกาเองก็เช่นกัน ระบบทางการเมือง และพัฒนาการทางการเมืองก็ไม่มีเสถียรภาพในหลายพื้นที่ ในหลายประเทศ เกิดการต่อสู้ แย่งชิงอำนาจกัน ส่วนภูมิภาคที่ประเทศมหาอำนาจเข้าไปมีบทบาทมาก ๆ คือภูมิภาคเอเชีย ภูมิภาคในตะวันออกกลาง เพราะมีผลประโยชน์เป็นสำคัญ ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ หนีไม่พ้นที่จะต้องคำนึงถึงว่าใครจะมีประโยชน์ตรงไหน มีประโยชน์อย่างไร

พ.ศ. 2553

โดยในปีถัดมา (พ.ศ. 2553) ตอนนั้นจีนกลายเป็นประเทศที่ส่งออกมากที่สุดในโลก แซงประเทศเยอรมัน แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาการพิพาทกันระหว่างจีน กับญี่ปุ่น ในกรณีของทะเลจีนตะวันออก หลังจากที่ Tesla ผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ในพ.ศ. 2551 บริษัททั่วโลกก็ตื่นตัว ซึ่งถือว่าเป็นการ Disruption ครั้งยิ่งใหญ่ ทำให้บริษัทที่เคยผลิตรถยนต์โดยใช้เครื่องสันดาปต้องยกเลิกแผนการที่จะค่อย ๆ ปลดของออกมา 7-10 ปีต่อครั้ง และจำเป็นที่จะต้องยุติการผลิตเครื่องยนต์สันดาปโดยกระทันหัน เพื่อหันมาผลิตรถยนต์ไฟฟ้า นอกจากนั้นก็มีพัฒนาการที่เกิดขึ้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างอเมริกา กับอาเซียน และที่อยากจะซื้อออกมาให้เห็นก็คือ เรื่องที่เกิดขึ้นในปีนี้อุตสาหกรรมประมวลผลข้อมูล (Big data) เริ่มมีมูลค่ามากขึ้น ซึ่งมีภูมิหลังที่ยาวนานนับสิบปี

เมื่อกล่าวถึงภูมิหลังเหล่านี้ไปบ้างแล้ว ก็มาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา โดยย้อนไปประมาณปี พ.ศ. 2551 หรือ ค.ศ. 2008 ที่เป็นปีที่มีความสำคัญ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ก็คือการเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นการเกิดในยุโรป และอเมริกา โดยทำให้ฝั่งตะวันตกเฟื่องฟู หรือเสียหายอย่างมหาศาล ในขณะที่จีน ซึ่งได้พัฒนาเศรษฐกิจมาก่อนหน้านั้นแล้ว รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจำนวนมาก ก็กลายเป็นประเทศเจ้าหนี้ของอเมริกา รายใหญ่ โดยจีนไปซื้อบอนด์ของอเมริกาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการช่วยเหลือค่าเงินทางเศรษฐกิจของอเมริกา ทำให้อเมริกาเป็นหนี้ และในจุดนี้เองที่ทำให้สถานะความสัมพันธ์ระหว่างจีน กับอเมริกา ยังไม่สามารถที่จะแตกหักเด็ดขาดได้ เพราะมีผลประโยชน์ร่วมกันอยู่มาก ในปีเดียวกัน Tesla ได้ผลิตรถยนต์ไฟฟ้าคันแรก ซึ่งพัฒนาการของการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าก่อให้เกิด Disruption

ย้อนไป ประมาณปี พ.ศ. 2551 หรือ ค.ศ. 2008 ที่เป็นปีที่มีความสำคัญ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ก็คือการเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นการเกิดในยุโรป และอเมริกา

พ.ศ. 2554

พ.ศ. 2554 อเมริกาเริ่มหันกลับมาทางเอเชีย หลังจากที่มีการไปดูแลปัญหาและผลประโยชน์ของตัวเองในตะวันออกกลางมาก จนลืมหรือละเลยเอเชีย ในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะสร้างกลุ่มการค้าเสรีที่มีชื่อว่า Trans-Pacific partnership ขึ้นมาเพื่อที่จะแข่งขันกับจีน ในปีเดียวกันนี้ ประเทศจีนก็มีขนาดเศรษฐกิจอันดับ 2 ของโลก แซงญี่ปุ่นขึ้นมา ประเด็นต่อมาคือเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีชื่อว่า วัตสัน ของ IBM สามารถที่จะเอาชนะรายการตอบคำถามที่มีชื่อเสียงในอเมริกา ซึ่งเป็นเรื่องของการพัฒนาด้าน AI (Artificial Intelligence) ถ้าเราสามารถติดตามสิ่งเหล่านี้ได้อย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ เราจะได้เห็นถึงพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ทำให้โลกทั้งโลกมาอยู่ในจุดปัจจุบันนี้

พ.ศ. 2555

ในปีถัดมา (พ.ศ. 2555) อเมริกาเริ่มเสียเปรียบดุลทางการค้าให้กับจีน ซึ่งจะนำไปสู่สงครามทางการค้าระหว่างจีน กับอเมริกา ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง และในปีเดียวกันนี้เอง เหตุการณ์พิพาทในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีน กับฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ก็ได้เกิดขึ้นค่อนข้างรุนแรง ซึ่งจีนก็มีปัญหาเกี่ยวกับญี่ปุ่น ในปีนี้เองที่เป็นจุดบอดสำคัญที่อาเซียนไม่สามารถที่จะออกแถลงการณ์ของประธาน หรือของอาเซียน จากผลของการประชุมประจำปี ซึ่งเป็นจุดรอยต่อที่หลายคนเกรงกลัวว่าสักวันหนึ่ง ประเทศสมาชิกอาเซียน อาจจะถูกซื้อหรือถูกครอบงำโดยมหาอำนาจด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งในกรณีนี้คือ ทัพพม่า ในฐานะประธานอาเซียนในปีนั้น ไม่ยอมที่จะออกแถลงการณ์ร่วมของอาเซียนในเชิงที่จะเป็นปฏิปักษ์ต่อจีน เกี่ยวกับเรื่องในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นสิ่งที่อาเซียนกลัวว่าจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต ไม่ว่าจะจากประเทศใดก็แล้วแต่ และในปีเดียวกันนี้เอง สี จิ้นผิง ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้นำของจีน ซึ่งถือว่าเป็นปีที่สำคัญ

นโยบายจีนเดียว หมายความว่า
ประเทศใดก็ตามที่ต้องการมีความสัมพันธ์อันดี
กับประเทศแผ่นดินใหญ่
ประเทศนั้นจะต้องตัดความสัมพันธ์ กับไต้หวัน

พ.ศ. 2556

ในปี พ.ศ. 2556 โอบามาพบกับ สี จิ้นผิงก็ได้พบกัน หลังจาก
ที่สี จิ้นผิงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้นำ ในขณะที่เดียวกันก็มี
ข่าวเล็ก ๆ คือ จีนประสบความสำเร็จในการส่งยานขึ้นไป
บนดวงจันทร์ และที่น่าติดตามอีกประเด็นหนึ่ง ญี่ปุ่นได้ย้าย
ฐานที่ตั้งไปยังพื้นที่ที่ห่างไกลจากชุมชนในโอกินาวา (ส่วนฐานทัพ
ยังคงอยู่ที่โอกินาวา) เราจะสังเกตเห็นว่ามีข่าวในกรณีทหาร
อเมริกัน ไปทำร้ายคนท้องถิ่นของโอกินาวา ซึ่งทำให้ชาวญี่ปุ่น
ไม่พอใจอย่างมาก ที่น่าสนใจคือญี่ปุ่นรับรองยุทธศาสตร์
ความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ และเพิ่มงบประมาณป้องกัน
ประเทศ โดยประเด็นนี้ จะเห็นได้ว่าในอีก 1-2 ปี ญี่ปุ่น
อยากจะให้กองกำลังทหารของตัวเองไปรบในต่างประเทศได้
ซึ่งต้องทำความเข้าใจภูมิหลังด้วยว่า รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่น
ซึ่งเขียนโดยอเมริกาหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ลั่นสุดลง
ญี่ปุ่นไม่สามารถที่จะตั้งกองทัพของตัวเองได้ จะมีได้ก็แต่
กองกำลังป้องกันตนเองซึ่งไม่สามารถไปทำการรบนอกอาณาเขต
ตัวเอง ซึ่งเป็นจุดจี้ใจดำคนญี่ปุ่น ซึ่งผู้นำญี่ปุ่นในหลายยุค
หลายสมัย พยายามที่จะเปลี่ยนรัฐธรรมนูญข้อนี้ เพื่อที่จะให้
ประเทศของตัวเอง มีกองทัพของตัวเอง

พ.ศ. 2557

ในปีถัดมา (พ.ศ. 2557) หลังจากที่จีนเริ่มเติบโต และเริ่มเป็น
มหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เริ่มที่จะขยายอำนาจ หรืออิทธิพล
ในทะเลจีนใต้ และในเอเชีย รวมถึงการพัฒนากองทัพขึ้นมา
อเมริกาก็มีความพยายามที่จะสกัดกั้นการเติบโตของจีนไว้
ซึ่งอเมริกา ในฐานะที่เป็นประเทศมหาอำนาจเดี่ยว ไม่ประสงค์
ที่อยากจะให้ใครขึ้นมาเป็นคู่แข่งจ่อคอหอย ก็เลยสามารถ

จากนักศึกษาหรือคนรุ่นใหม่ในฮ่องกง อเมริกาก็เริ่มแทรก
เข้าไปทันที ซึ่งเป็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ในหลายประเทศ
และมีข่าวพัฒนาการเล็ก ๆ คือเรื่องพัฒนาการในลุ่มแม่น้ำโขง
ซึ่งเดิมทีประเทศที่ตั้งกลุ่มเป็นคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขงมีอยู่
ไม่กี่ประเทศ ทั้ง ๆ ที่แม่น้ำโขงมีจุดเริ่มต้นไหลมาจากจีน
ผ่านพม่าทางตอนเหนือเล็กน้อย และผ่านลาวกับไทย ลงไปที่
กัมพูชา ไปออกทะเลที่เวียดนาม หลายสิบปีก่อน ก็มี
คณะกรรมการแม่น้ำโขงที่ตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะช่วยกันบำรุงรักษา
หรือพัฒนาไม่ให้การใช้น้ำในแม่น้ำโขงมีปัญหา หรือไม่พอใช้
หรือกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมหรือต่อผลประโยชน์
ของประเทศใด ๆ ก็ตาม ซึ่งขณะนั้น จีนก็ไม่ได้เข้าร่วม
เป็นสมาชิก จนกระทั่งในพ.ศ. 2557 ที่จีนเข้ามาร่วมก่อตั้ง
กับประเทศที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน ประกอบด้วยจีน พม่า ไทย
ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งมีชื่อเรียกว่า The Lancang-
Mekong Cooperation (LMC) ก็จะเป็นเวทีเล็ก ๆ ที่ม
มีความสำคัญต่อไทย และประเทศในภูมิภาคของเรามาก
แต่เราต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มี
อำนาจใหญ่กว่ามาก ๆ เดิมทีลุ่มแม่น้ำโขง ประเทศที่เข้ามา
ช่วยเหลืออย่างมาก คือประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งธนาคารเอเชีย
ตีเวลลอปเม้นท์แบงก์ ซึ่งเป็นธนาคารระหว่างประเทศที่มี
ความเป็นกลาง ในจุดนี้เอง ก็ยังไม่มีปัญหาอะไร แม้ว่าจะมี
ความพยายามจากเกาหลีใต้ ออสเตรเลีย รวมทั้งจากอเมริกา
ที่จะเข้ามาบีบบบาทในลุ่มแม่น้ำโขงนี้ แต่ยังไม่มีความอิทธิพล
ได้มากเท่ากับจีน ในฐานะที่เป็นประเทศที่เป็นต้นน้ำด้วย
รวมถึงเป็นประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจมากที่สุดของโลก

พ.ศ. 2558

ใน พ.ศ. 2558 จีนเริ่มที่จะขยายอิทธิพลมากขึ้น โดยการ
ไปสร้างเกาะในทะเลจีนใต้ รวมทั้งติดตั้งอุปกรณ์ในทางการทหาร
(ฐานทัพ หรืออาวุธ) ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
โดยเฉพาอย่างยิ่ง ประเทศที่มีข้อพิพาทกับจีน
คือเวียดนาม และฟิลิปปินส์ เป็นกังวลอย่างมาก รวมถึง
สร้างความกังวลให้อเมริกาดูด้วย ที่น่าสนใจอีกประการของปีนี้
คือผู้นำจีนได้พบกับผู้นำไต้หวันเป็นครั้งแรกที่สิงคโปร์ นับตั้งแต่
ก๊กมินตั๋งย้ายไปไต้หวัน ในขณะเดียวกัน ญี่ปุ่นก็สนับสนุน
ให้ม็อบกำลังให้สามารถไปรบกับต่างประเทศได้เป็นครั้งแรก
รับรองโดยรัฐสภาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความพยายามที่จะทำมาหลายสมัย

พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา การพัฒนาหรือการเติบโตทางเศรษฐกิจ
ของจีนเริ่มลดลง แทนที่จะเติบโตร้อยละ 8-9 เหลือร้อยละ 5-6

พ.ศ. 2559

พ.ศ. 2559 ในแง่ของเอเชียแปซิฟิกก็ยังไม่มื่ออะไรมากนอกจาก
เรื่องความพยายามที่อาเซียนที่จะดึงอเมริกา หรืออเมริกาพยายาม
ที่จะผูกอาเซียนไว้ให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น ผ่านกรอบความร่วมมือ
ของอาเซียนนี้

พ.ศ. 2560

พ.ศ. 2560 ถึงแม้ว่าอเมริกาจะไม่พอใจจีน และมีปัญหา
ทางการค้า แต่สิ่งหนึ่งที่อเมริกาต้องยอมรับ ก็คือ อเมริกา
ยังจะต้องดำเนินนโยบายจีนเดียวต่อไป นโยบายจีนเดียว
หมายความว่า ประเทศใดก็ตามที่ต้องการมีความสัมพันธ์อันดี
กับประเทศแผ่นดินใหญ่ ประเทศนั้นจะต้องตัดความสัมพันธ์
กับไต้หวัน สามารถทำการค้าได้ สามารถมีสำนักงานแลกเปลี่ยน
ทางด้านวัฒนธรรมได้ แต่ในทางการทูต ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน
เพราะไต้หวันไม่มีสถานะเป็นรัฐ ไม่ได้เป็นสมาชิกในสหประชาชาติ
ส่วนพัฒนาการของญี่ปุ่น คือสามารถตั้งกองทัพของตัวเอง
ได้แล้ว ซึ่งในพ.ศ. 2560 (ปีเดียวกันนั้น) ที่อเมริกาต้องย้ำถึง
นโยบายจีนเดียว ในขณะเดียวกัน อเมริกาก็ต้องเล่นเกมที่จะ
แสดงให้เห็นว่าอเมริกาไม่ต้องการมีปัญหา ไม่ต้องการเผชิญหน้า
กับจีน ซึ่งในขณะเดียวกัน ก็มีพัฒนาการเล็ก ๆ ที่ญี่ปุ่นอนุญาต
ให้สมเด็จพระจักรพรรดิหลวงอาากิฮิโตะ สละราชสมบัติ
เพราะไม่เคยมีในประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นที่จักรพรรดิจะสละ
ราชสมบัติ แต่ท่านจักรพรรดิอาากิฮิโตะ มีความประสงค์ที่จะ
สละราชสมบัติให้แก่กกุราชกุมาร ซึ่งหลังจากที่กฎหมายนี้
ออกมาแล้ว 2 ปี ท่านก็ได้สละราชสมบัติ ส่วนในเรื่องของ
แม่น้ำโขง หลังจากที่ได้จัดตั้ง The Lancang-Mekong
Cooperation (LMC) จีนก็ถือโอกาสจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยงาน
ที่จะเป็นกลไกสำคัญที่จะรักษาระเบียบ และส่งเสริมความร่วมมือ
ในลุ่มแม่น้ำโขง

พ.ศ. 2561

พ.ศ. 2561 สงครามการค้าระหว่างจีนกับอเมริกาก็ชัดเจนขึ้น
อเมริกาเริ่มรวน ถือโอกาสขึ้นภาษีสินค้าที่นำเข้าจากจีน
ในขณะเดียวกัน รองประธานาธิบดีก็แสดงสัญญาณท่าทีที่
แข็งกร้าว ประเด็นที่สำคัญก็คือ ผู้บริหารระดับสูงของหัวเหว่ย
ถูกจับที่แคนาดา นอกจากนั้นอเมริกาก็พยายามที่จะสร้างกรอบ
ความร่วมมือทางด้านความมั่นคงอันใหม่ขึ้นมา ที่เรียกว่า
INDO- PACIFIC STRATEGY เป็นเวทีหรือเครื่องมือกลไก
ในการที่จะปิดล้อมจีน ซึ่งในกรอบความร่วมมือนี้ มี 4 ประเทศ
คือ 1.อเมริกา 2.อินเดีย 3.ญี่ปุ่น 4.ออสเตรเลีย

พ.ศ. 2563 เป็นปีที่ไวรัส COVID-19 เริ่มระบาดตั้งแต่ต้นปี
แต่จริง ๆ มาตั้งแต่เมื่อเดือนธันวาคมพ.ศ. 2562
(ค.ศ. 2019) แล้ว ถึงได้ตั้งชื่อว่า COVID-19

พ.ศ. 2552

พ.ศ. 2562 สงครามการค้าระหว่างจีนกับอเมริกาที่รุนแรงขึ้น สงครามที่รุนแรงระหว่าง 2 ประเทศนี้ มีนัยยะสำคัญต่อประเทศอื่น ๆ และของโลก ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ ประเทศที่มีกิจการที่ผลิตสินค้าที่อเมริกาต้องนำเข้าจากจีนก็ได้ประโยชน์ตรงที่สามารถขายสินค้าได้มากขึ้น ส่วนประเทศที่ผลิตสินค้าที่ต่อเนื่องกับจีน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสินค้าของจีน หรือผลผลิตของจีน ก็เสียหายตรงที่ไม่สามารถส่งไปขายในอเมริกาได้ หรือต้องเสียภาษีแพงขึ้น ในขณะที่เดียวกัน อเมริกาก็ได้ให้การสนับสนุนอย่างชัดเจนต่อการประท้วงของคนหนุ่มสาวในฮ่องกงต่อรัฐบาลจีน ซึ่งถ้าเราติดตามเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด ก็ยึดเยื่อเป็นปี และเมื่ออเมริกาชู INDO- PACIFIC STRATEGY สิ่งหนึ่งที่อาเซียนต้องเฝ้าติดตาม หรือกำหนดท่าทีขึ้นมาเพื่อที่ว่าถ้าหากมีอะไรเกิดขึ้นแล้ว อาเซียนจะเป็นตัวเล่นที่สำคัญตัวหนึ่งในเวทีหรือในพื้นที่การปะทะระหว่างอเมริกากับจีน เพราะเกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อาเซียนย่อมมีบทบาทสำคัญ และที่ผ่านมา อาเซียนก็ได้แสดงบทบาทในทางที่สร้างสรรค์ มากกว่าบทบาทที่จะไปยุ่งเหยิงให้สถานการณ์เลวร้ายลง ซึ่งนี่ก็คือความสำเร็จของอาเซียนตลอด 40 กว่าปีที่ผ่านมา เพราะฉะนั้น เมื่ออเมริกานำร่องการเสนอแนวคิด INDO- PACIFIC STRATEGY อาเซียนก็จำเป็นที่จะต้องแสดงท่าทีของตนออกมา ว่าอาเซียนก็ได้เผยแพร่เอกสารขึ้นมาฉบับหนึ่ง ซึ่งเนื้อหาสาระเป็นกลาง ไม่ได้เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

พ.ศ. 2563

พ.ศ. 2563 เป็นปีที่ไวรัส COVID-19 เริ่มระบาดตั้งแต่ต้นปี แต่จริง ๆ มาตั้งแต่เมื่อเดือนธันวาคมพ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) แล้ว ถึงได้ตั้งชื่อว่า COVID-19 ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ยังกังวลเรื่องถูก Lockdown ไม่สามารถเดินทางไปไหน กิจการเกือบยุติไป 100% ตั้งแต่ค.ศ. 2020 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (ต้น ค.ศ. 2022) การเคลื่อนไหว การเดินทาง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็ยังไม่สามารถทำได้ 100% แต่ในระหว่าง 2 ปีของการระบาด เหตุการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก็ยังดำเนินต่อไป ความตึงเครียดระหว่างอเมริกากับจีนก็เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน อเมริกาก็ใช้มาตรการต่าง ๆ ที่จะบั่นทอนการเติบโตของจีน จีนเองในปีนั้น ก็ใช้มาตรการตอบโต้บ้าง แทนที่จะอยู่เฉย ๆ โดยการปิดสถานกงสุลที่เมืองฮิวสตัน ประธานาธิบดีทรัมป์เอง ปีนั้นก็เป็นปีสุดท้ายของเขา ก็ต้องแสดงจุดยืนหรือทำทุกอย่างที่จะเรียกคะแนนกลับมา โดยการแสดงความก้าวร้าวอย่างมากต่อจีน โดยหวังว่าตัวเองจะได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง ในปีเดียวกันนั้นเอง เราก็มีการลงนามในความตกลงที่เรียกว่า The Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ซึ่งไทยก็เป็นสมาชิกด้วย เป็นการลงนามทำข้อตกลงเพื่อการค้าเสรี ไม่มีภาษีระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งก็มีผลเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมานี้เอง

พ.ศ. 2564

พ.ศ. 2564 เป็นปีที่ผ่านมามีอะไรหลายอย่างเกิดขึ้น ในขณะที่ COVID-19 ยังดำเนินต่อไป โลกทั้งโลกเกือบยุติ หลายประเทศ Lockdown สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ กระทบ อว. นำโดยท่านรัฐมนตรีที่ตั้ง "ธัชชา" ขึ้นมา ในเดือนกุมภาพันธ์ เดือนเดียวกับที่มีการปฏิวัติเกิดขึ้นที่พม่า และเป็นปีที่กรุงคาบูล เมืองหลวงของอัฟกานิสถานถูกยึดโดยกลุ่มตาลีบัน ในช่วงที่อเมริกาจัดถอนทหารออกไป และที่น่าสำคัญและน่าตกใจมากก็คือ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2564 อเมริกา, อังกฤษ, และออสเตรเลีย รวมกลุ่มกันตั้งเวทีที่เรียกว่า AUKUS เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือออสเตรเลียในการใช้เรือดำน้ำที่ใช้พลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งนัยยะในการร่วมมือไม่ได้มีแค่นั้น อาจจะเป็นการติดอาวุธนิวเคลียร์ให้ออสเตรเลียด้วย ซึ่งนี่เป็นการสร้างความกังวลให้กับอาเซียนมากกว่า The Indo-Pacific Oceans Initiative ด้วยซ้ำ ซึ่งนี่เป็นความร่วมมือที่ค่อนข้างหละหลวม ยังไม่มีอะไรชัดเจนในขณะนั้น แต่ปีนี้ (พ.ศ. 2565) อเมริกาเองก็เริ่มที่จะกระชับยุทธศาสตร์อินโด แปซิฟิก ขึ้นมา ควบคู่กับการดำเนินนโยบาย AUKUS ร่วมกับอังกฤษ และออสเตรเลีย และจะสังเกตพัฒนาการได้อยู่อย่างหนึ่งก็คือ EU ก็กำหนดยุทธศาสตร์ที่จะให้ความร่วมมือกับอินโดแปซิฟิก ในปีที่ผ่านมา ก็จะเห็นข่าวอังกฤษบ้าง ฝรั่งเศสบ้าง เยอรมันบ้าง ที่ส่งเรือรบเข้ามาร่วมในขบวนการตรงนี้ ซึ่งจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ความน่ากลัวมากขึ้น แต่จะนำไปสู่การเผชิญหน้าหรือไม่ เราไม่สามารถทราบได้ และสิ่งหนึ่งที่อยากจะกล่าวถึงคือ เรื่อง AI ซึ่งได้นำชื่อหนังสือ The Age of AI: And Our Human Future ขึ้นมา เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา หรือก่อนหน้านั้น การแข่งขันทางด้าน AI กับ Big data ระหว่างอเมริกา กับจีน มีความเข้มข้นอย่างมาก และเป็นเรื่องจริงจัง และค่อนข้างรุนแรง ในปัจจุบัน เรื่องนี้เป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะล้วน ๆ ประชาชนทั่วไปก็ยังไม่สามารถที่จะรับรู้หรือสัมผัส หรือรู้สึกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน การติดตามตรงนี้ก็ยังไม่ชัดเจนนัก แต่ในทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนี้โดยตรง จะทราบเลยว่า การพัฒนา Big data นี้ ในโลกจะมีแค่ 2

ประเทศใหญ่ ๆ ก็คือ จีน กับ อเมริกา ที่จะทำได้ และแข่งขันกันอย่างรุนแรง ถึงแม้ว่า EU ก็จะมาพร้อมหลายประเทศ พัฒนา Big data นี้ขึ้นมา ก็ยังไม่สามารถที่จะสู้กับจีนกับอเมริกาได้ ในขณะที่ Big data นี้เกี่ยวโยงไปถึง AI ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะพัฒนาเทคโนโลยีในทุกมิติในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ สาธารณสุข ยารักษาโรค และอาวุธ โดย AI นี้เป็นตัวที่สำคัญมาก ที่ได้เลือกหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา ก็เพราะว่า Henry Kissinger (ผู้แต่งหนังสือ) ได้ให้ความสนใจกับ AI มาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ปี ค.ศ. 1990 เขาเห็นว่าถ้าประเทศใดสามารถที่จะคุม AI ได้ ประเทศนั้นก็ยังสามารถที่จะยังครองความเป็นใหญ่ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น AI ก็มีทั้งด้านลบและด้านบวก ถ้าหากว่าจัดการไม่ดี AI ก็สามารถที่จะทำให้ความเป็นมนุษย์หายไป โดยการที่ยกเรื่องนี้มาพูดถึงการต่างประเทศ ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ในด้านการต่างประเทศมีการแข่งขันทางการเมือง เศรษฐกิจ ความมั่นคง อาวุธยุทโธปกรณ์แล้ว ปัจจุบันในการแข่งขันด้าน Big data กับด้าน AI จะเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดเรื่องหนึ่งในโลกนี้ และจะมีผลกระทบทั้งในทางกว้าง และในทางลึกต่อทุกคน

ทั้งหมดนี้ คือข้อมูลโดยย่อของการทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นในเอเชีย-แปซิฟิกในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่พัฒนาการทางการเมืองของจีน อเมริกา อินเดีย รัสเซีย ออสเตรเลีย อย่างที่ได้เล่าไปจริง ๆ แล้วมีอีกอย่างนอกเหนือจากเนื้อหาในไฟล์นำเสนอ ก็คือ ค.ศ. 2013 จีนได้นำเสนอ One Belt One Road หรือ BRI ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกอย่างของจีนในการที่จะเชื่อมโลก โดยเฉพาะเอเชีย เข้ากับจีน และถ้าสามารถทำได้ เป็นปีกแผ่น การที่จะมาบ่อนทำลาย หรือสร้างความแตกแยกในเอเชียของฝ่ายตะวันตกก็อาจทำได้ยากขึ้น และนี่ก็คือการประมวลสิ่งที่เกิดขึ้นในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา สิ่งที่เราจะต้องมองไปในอนาคตก็คือเรื่องเทคโนโลยี, Big data, AI และบทบาทของอาเซียน ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างมาก

**ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา หรือก่อนหน้านั้น
การแข่งขันทางด้าน AI กับ Big data ระหว่างอเมริกา กับจีน
มีความเข้มข้นอย่างมาก และเป็นเรื่องจริงจัง และค่อนข้างรุนแรง**